ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 30.5.2012
COM(2012) 324 final

Σύσταση

ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας για το 2012

και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας για την περίοδο 2012-2016

{SWD(2012) 324 final}

Σύσταση

ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας για το 2012

και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας για την περίοδο 2012-2016

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών[1], και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[2],

Έχοντας υπόψη τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου[3],

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης, Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

Μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Στις 26 Μαρτίου 2010, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την δρομολόγηση της στρατηγικής για την Ευρώπη 2020, μιας νέας στρατηγικής για την ανάπτυξη και την απασχόληση, η οποία, βασιζόμενη στον μεγαλύτερο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, θα εστιαστεί σε νευραλγικούς τομείς στους οποίους απαιτείται δράση ώστε να ενισχυθεί το δυναμικό διατηρήσιμης ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης.

(2) Στις 13 Ιουλίου 2010, το Συμβούλιο εξέδωσε σύσταση σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών και της Ένωσης (2010 έως 2014) και, στις 21 Οκτωβρίου 2010, εξέδωσε απόφαση σχετικά με τις

[1] ΕΕ L 209 της 02.08.1997, σ. 1
[2] COM(2012) 324 τελικό
[3] P7_TA(2012)0048 και P7_TA(2012)0047

κατευθυντήριες γραμμές των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών[4], οι οποίες από κοινού αποτελούν τις «ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές». Τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λάβουν υπόψη τις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές στις οικονομικές τους πολιτικές και στις πολιτικές τους για την απασχόληση.

(3) Στις 12 Ιουλίου 2011, το Συμβούλιο εξέδωσε σύσταση σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας για το 2011.

(4) Στις 23 Νοεμβρίου 2011, η Επιτροπή ενέκρινε τη δεύτερη Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης, σηματοδοτώντας την έναρξη του δεύτερου Ευρωπαϊκού Εξαμήνου εκ των προτέρων και ολοκληρωμένου συντονισμού πολιτικής, το οποίο εντάσσεται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020».

(5) Στις 2 Μαρτίου 2012, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες για την εξασφάλιση χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, δημοσιονομικής εξυγίανσης και μέτρων για την τόνωση της ανάπτυξης. Υπογράμμισε την ανάγκη να επιδιωχθεί διαφοροποιημένη και ευνοϊκή για την ανάπτυξη δημοσιονομική εξυγίανση, να αποκατασταθεί η υπό κανονικούς όρους χορήγηση δανείων προς την οικονομία, να υποστηριχθεί η ανάπτυξη και η ανταγωνιστικότητα, να καταπολεμηθεί η ανεργία και οι κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης και να εκσυγχρονιστεί η δημόσια διοίκηση.

(6) Στις 2 Μαρτίου 2012, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε επίσης τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στο Σύμφωνο για το Ευρώ + να υποβάλουν εγκαίρως τις δεσμεύσεις τους, προκειμένου να περιληφθούν στα αντίστοιχα προγράμματα σταθερότητας ή σύγκλισης και στα εθνικά τους προγράμματα μεταρρυθμίσεων.

(7) Στις 2 Μαΐου 2012, η Πορτογαλία υπέβαλε πρόγραμμα σταθερότητας για την περίοδο 2012-2016 και, στις 7 Μαΐου 2012, υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων.

(8) Στις 17 Μαΐου 2011, το Συμβούλιο ενέκρινε την εκτελεστική απόφαση αριθ. 2011/344/ΕΕ προκειμένου να διατεθεί στην Πορτογαλία μεσοπρόθεσμη χρηματοδοτική συνδρομή για την τριετία 2001-2014, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 407/2010 του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 2010 για τη θέσπιση ευρωπαϊκού μηχανισμού χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης. Το συνοδευτικό Μνημόνιο Συνεννόησης υπεγράφη την ίδια ημέρα και τα διαδοχικά συμπληρώματά του καθορίζουν τους όρους οικονομικής πολιτικής υπό τους οποίους εκταμιεύεται η οικονομική βοήθεια.

(9) Η Πορτογαλία έχει σημειώσει ικανοποιητική πρόοδο σε διάφορα μέτωπα, αλλά εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις. Η επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων παραμένει ζωτικής σημασίας προκειμένου η κυβέρνηση να αποκτήσει και πάλι πρόσβαση στην αγορά εντός της προγραμματικής περιόδου. Για να περιοριστούν οι κίνδυνοι όσον αφορά την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων για το 2012 απαιτείται οπωσδήποτε ταχεία και αποφασιστική εφαρμογή των διαρθρωτικών-δημοσιονομικών μέτρων του προγράμματος. Ταυτόχρονα, η κυβέρνηση πρέπει να επικεντρωθεί σε μεταρρυθμίσεις που αποβλέπουν στην επίλυση των προβλημάτων ανταγωνιστικότητας που αντιμετωπίζει η Πορτογαλία. Ο προϋπολογισμός του 2012 δεν εφαρμόζει παλαιότερα σχέδια «δημοσιονομικής υποτίμησης». Έτσι καθίσταται ακόμη σημαντικότερο να εγκριθούν σύντομα

[4] Απόφαση αριθ. 2012/238/ΕΕ του Συμβουλίου της 26ης Απριλίου 2012

επιπρόσθετες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές εργασίας και προϊόντων με σκοπό τη μείωση του κόστους εργασίας, την αύξηση της ευελιξίας, τη μείωση των φραγμών εισόδου. Θα απαιτηθούν επιμονή και σθένος από μέρους της κυβέρνησης για την υπερνίκηση μεγάλων κατεστημένων συμφερόντων που αποτελούν τροχοπέδη για τις μεταρρυθμίσεις.

(10) Συνολικά η τρίτη επισκόπηση του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εφαρμογή από την Πορτογαλία των όρων που τίθενται στο Μνημόνιο Συνεννόησης παραμένει σε καλό δρόμο. Συγκεκριμένα, ο στόχος για το δημοσιονομικό έλλειμμα το 2011 (5,9% του ΑΕΠ) επιτεύχθηκε και μάλιστα υπερκαλύφθηκε προσφεύγοντας στη μεταβίβαση στο κράτος συνταξιοδοτικών πόρων των τραπεζών, μέτρο το οποίο αντιστοιχεί στο 3½ τοις εκατό του ΑΕΠ. Παρά το έκτακτο αυτό μέτρο, η διαρθρωτική εξυγίανση το 2011 ήταν μεγάλης έκτασης και ανήλθε στο 3½ τοις εκατό του ΑΕΠ. Οι τράπεζες βρίσκονται σε καλό δρόμο όσον αφορά την εκπλήρωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων που θέτει το πρόγραμμα έως τα τέλη του έτους, αλλά οι καθαρές θέσεις κεφαλαίου πρέπει να βελτιωθούν περισσότερο το 2012, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προγράμματος και ως αποτέλεσμα της απαίτησης της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών να γίνουν προβλέψεις για τα ανοίγματα σε κρατικά χρέη, όσον αφορά το ειδικό πρόγραμμα επιτόπιων ελέγχων και όσον αφορά την προγραμματιζόμενη μεταβίβαση των ιδιωτικών συνταξιοδοτικών ταμείων των τραπεζών.

(11) Η υποχώρηση του ΑΕΠ το 2011 ήταν λιγότερο έντονη από την προβλεπόμενη, καθώς οι εξαγωγές και η κατανάλωση κινήθηκαν σε καλύτερα επίπεδα σε σχέση με τις προβλέψεις. Ωστόσο, κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2011 και στις αρχές του 2012 καταγράφηκε υποχώρηση της εγχώριας ζήτησης, μεγάλη αύξηση της ανεργίας και χαμηλή εμπιστοσύνη από μέρους του επιχειρηματικού κόσμου. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής, οι προοπτικές για το 2012 έχουν επιδεινωθεί και προβλέπεται πλέον μείωση του ΑΕΠ κατά 3,3 τοις εκατό, δηλαδή κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες περισσότερο σε σχέση με τις φθινοπωρινές προβλέψεις. Οικονομική ανάπτυξη το 2013 θα είναι επίσης πιο περιορισμένη από ό,τι αναμενόταν αρχικά. Ενώ η εξωτερική προσαρμογή μέχρι στιγμής ήταν αξιοσημείωτα γρήγορη, με την κατάκτηση μεριδίων αγοράς από τις εξαγωγές της Πορτογαλίας εκτός ΕΕ και σημαντική μείωση των εισαγωγών, η διατήρησή της είναι ακόμη αβέβαιη. Δεδομένου του μεγάλου εξωτερικού χρέους που έχει συσσωρεύσει η Πορτογαλία, απαιτείται πολύ μεγάλη περαιτέρω προσαρμογή διαρθρωτικού χαρακτήρα.

(12) Ο προϋπολογισμός του 2012 θέτει ως στόχο δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 4,5% του ΑΕΠ, πράγμα το οποίο συμφωνεί με τις απαιτήσεις του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής και με τις συστάσεις που απηύθυνε το Συμβούλιο προς την Πορτογαλία στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος. Τα μεσοπρόθεσμα σχέδια δημοσιονομικής εξυγίανσης που παρουσιάζονται στο πρόγραμμα σταθερότητας συνάδουν επίσης με τους στόχους για το ονομαστικό έλλειμμα που θέτει το πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής, ενώ έως το 2013 αναμένεται ότι θα επιτευχθεί δείκτης ελλείμματος προς το ΑΕΠ ίσος προς 3% του ΑΕΠ. Ο προϋπολογισμός του 2012 περιλαμβάνει μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης τα οποία υπερβαίνουν το 5% του ΑΕΠ, τα οποία είναι μόνιμα διαρθρωτικά μέτρα. Τα δύο τρίτα των μέτρων αφορούν το σκέλος των δαπανών και περιλαμβάνουν σημαντική μείωση στους μισθούς και τις συντάξεις του δημόσιου τομέα, μείωση του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων κατά 2% (ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης) και εξορθολογισμό των κρατικών επιχειρήσεων. Στο σκέλος των εσόδων, ο προϋπολογισμός προβλέπει

μείωση των φορολογικών απαλλαγών, αύξηση του αριθμού των αγαθών και υπηρεσιών που φορολογούνται με τον κανονικό συντελεστή ΦΠΑ, υψηλότερους φόρους εισοδήματος φυσικών προσώπων και εταιρειών, αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης και ενίσχυση των προσπαθειών για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της απάτης. Το έλλειμμα αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω σε 1,8% του ΑΕΠ το 2014 και σε 1% του ΑΕΠ το 2015. Οι κυριότεροι κίνδυνοι όσον αφορά την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων σχετίζονται κυρίως με τον τομέα των κρατικής ιδιοκτησίας επιχειρήσεων και τις τοπικές και περιφερειακές διοικήσεις. Όσον αφορά το διαρθρωτικό ισοζύγιο, η δημοσιονομική διαρθρωτική προσαρμογή αναμένεται να υπερβεί τις 7 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ την περίοδο 2011-2012. Ο ΜΔΣ που ανέρχεται σε -0,5% του ΑΕΠ αντικατοπτρίζει επαρκώς τις απαιτήσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Όσον αφορά το δημόσιο χρέος, αναμένεται να κορυφωθεί στο 115,7% του ΑΕΠ το 2013 και στη συνέχεια να μειωθεί.

(13) Η επιτυχία του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής εξαρτάται σε κρίσιμο βαθμό από την εφαρμογή ενός ευρέος φάσματος διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων οι οποίες θα εξαλείψουν ακαμψίες και σημεία συμφόρησης στα οποία οφείλεται η δεκαετής στασιμότητα της οικονομίας της χώρας. Μέχρις στιγμής έχει επιτελεσθεί αξιοσημείωτη πρόοδος. Το μεγάλης εμβέλειας και φιλόδοξο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων βρίσκεται σε καλό δρόμο στους τομείς της αγοράς εργασίας, της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, της στέγασης, της δικαιοσύνης και της αφερεγγυότητας, και του γενικού κανονιστικού πλαισίου, περιλαμβανομένου του ανταγωνισμού. Επίσης, οι ιδιωτικοποιήσεις υπήρξαν μέχρι στιγμής εξαιρετικά επιτυχημένες. Στις βιομηχανίες δικτύου, η πρόοδος ήταν πιο άνιση. Συγκεκριμένα, στον τομέα της ενέργειας δεν έχει καταρτιστεί ακόμη μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την εξάλειψη του αυξανόμενου χρέους του τομέα μέσω της αντιμετώπισης των υπερβολικών μισθωμάτων.

(14) Διεξάγεται στρατηγικός αναπρογραμματισμός των διαρθρωτικών ταμείων, με έμφαση στην υποστήριξη της απασχόλησης των νέων και της ανταγωνιστικότητας (ιδίως των ΜΜΕ). Τα νέα μέτρα ενισχύουν ενέργειες στον τομέα του διαβατηρίου απασχόλησης, της κατάρτισης και των επαγγελματικών προσόντων, όπως και της πρόσβασης μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση.

(15) Η Πορτογαλία έχει αναλάβει μια σειρά δεσμεύσεων στο πλαίσιο του Συμφώνου για το Ευρώ+. Οι δεσμεύσεις αυτές, καθώς και η εφαρμογή των δεσμεύσεων που υποβλήθηκαν το 2011, αφορούν τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης, τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών και, παράλληλα, την ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής διατηρησιμότητας.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Πορτογαλία να αναλάβει δράση εντός της περιόδου 2012-2013 ώστε:

Να εφαρμοστούν τα μέτρα που προβλέπονται στην εκτελεστική απόφαση 2011/344 και εξειδικεύονται περαιτέρω στο Μνημόνιο Συνεννόησης της 17ης Μαΐου 2011 και στα μεταγενέστερα συμπληρώματά του.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος